

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Bulgarian liittymisvalmistelut"

(2001/C 260/12)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 13. heinäkuuta 2000 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla laatia lausunnon aiheesta "Bulgaria liittymisvalmistelut".

Asian valmistelusta vastannut "ulkosuhteet"-jaosto antoi lausuntonsa 28. kesäkuuta 2001. Esittelijä oli Thomas ETTY.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 11. ja 12. heinäkuuta 2001 pitämässään 383. täysistunnossa (heinäkuun 11. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 117 ääntä puolesta, 1 vastaan 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Bulgarian siirtyminen markkinatalouteen ja demokratiaan kommunistihallinnon kukistumisen jälkeen oli aluksi erittäin vaikeaa, ja maan poliittinen ja taloudellinen tilanne oli useiden vuosien ajan erittäin epävakaa. Vuonna 1997 otettiin ratkaiseva askel kohti talouden vakauttamista, kun Bulgaria Kansainvälisen valuuttarahaston ehdotuksesta hyväksyi valuuttakatejärjestelmää koskevan sopimuksen. Samana vuonna maahan valittiin hallitus, joka ensimmäisenä sitten vuoden 1989 istui koko nelivuotisen toimikautensa loppuun.

1.2. Suurten sisäpoliittisten ongelmien lisäksi Bulgaria ja sen naapurivaltiot ovat joutuneet kokemaan Kosovon sodan seuraukset. Ulkoiset tekijät, erityisesti Balkanin alueen epävakaa tilanne, vaikeuttavat edelleen Bulgarian kehitystä. Odotukset ja toiveet siitä, että näihin kielteisiin vaikutuksiin voitaisiin puuttua vakaussopimuksen avulla, ovat jääneet täyttymättä.

1.3. Viime vuoden määräaikaiskertomuksessaan Euroopan komissio totesi ensi kertaa Bulgarian edistyneen Kööpenhaminassa vahvistettujen taloudellisten kriteereiden täyttämiseksi. Kansainvälistä valuuttarahastoa koskevan sopimuksen IV artiklan mukaisissa kuulemisissa ja niihin perustuvassa viidennessä Bulgariaa koskevassa raportissa vuodelta 2000 esitettiin niin ikään varovaisen myönteisiä arvioita maan talouden kehittymisestä. Useat keskeiset indikaattorit osoittavat edistyksen olleen huomattavaa (BKT:n kasvu, viennin lisääntyminen, ulkoisen velan väheneminen), ja hallituksen on todettu vähitellen saavan inflaation kuriin. Lisäksi yksityistämisen katsotaan edistyneen hyvin.

1.3.1. Toisaalta epäkohtina pidetään edelleen esimerkiksi maan oikeus- ja hallintojärjestelmän vakavia puutteita, korrup tiota sekä näiden tekijöiden vaikutusta yleiseen liiketoimintaympäristöön.

1.3.2. Bulgarian taloudellinen edistys ei myöskään ole tuonut helpotusta maan erittäin alhaiseen elintasoon, korkeaan työttömyyteen (virallinen työttömyysaste on lähes 20 % ja alueelliset erot ovat suuria) eikä köyhyyteen.

1.4. Äskettäin pidetyt parlamenttivaalit näyttävät vahvistaneen Bulgarian nuoren demokratian vakautta. Simeon II:ta kannattavan kansallismielisen liikkeen menestys sekä hallitusvastuussa olevan Demokraattisten voimien liiton ja oppositiossa olevan Bulgarian sosialistisen puolueen selkeä tappio voidaan kuitenkin aivan hyvin tulkita merkiksi poliitikkoihin ja poliittisiin puolueisiin kohdistuvan luottamuksen puutteesta, kuten useat tarkkailijat ovat tehneet. Nähtäväksi jääkin, pystyykö uusi hallitus muuttamaan tilannetta. Mikäli ei, maalla saattaa jälleen olla edessään epävarma tulevaisuus.

1.5. Jäsenyysneuvotteluiden aloittaminen Euroopan unionin kanssa helmikuussa 2000 merkitsi Bulgarialle yhden kommunismin jälkeisen ajan keskeisen tavoitteen toteutumista. Määräaikaiskertomuksessaan Bulgarian edistymisestä liittymisvalmisteluissa Euroopan komissio tarkastelee maan edistymistä Kööpenhaminan poliittisten ja taloudellisten kriteereiden suhteen sekä yhteisön lainsäädännön voimaansaattamisessa.

1.6. Tässä lausunnossa talous- ja sosiaalikomitea arvioi komission esittämien havaintojen pohjalta järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien roolia Bulgarian liittymisvalmisteluissa.

1.7. Sekä Bulgarian hallitus että EU suhtautuvat myönteisesti molempien osapuolten järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan aktiiviseen rooliin liittymisprosessissa. EU:n ja Bulgarian välisen assosiaatiosopimuksen nojalla perustettu EU:n ja Bulgarian välinen neuvoo-antava seka-komitea on pyrkinyt vahvistamaan tätä roolia vuoden 1999 tammikuusta lähtien. Komitea on paitsi analysoinut kumpaakin osapuolta koskevia ongelmia, myös luonut Bulgariaan ja Brysseliin yhteysverkon ja tehostanut sen toimintaa. Verkosto ei koostu ainoastaan Euroopan komission ja assosiaationeuvoston asianomaisista yksiköistä, vaan siihen kuuluvat myös talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien tärkeimmät eurooppalaiset keskusjärjestöt. Lisäksi on solmittu yhteistyösuhdet EU:n ja Bulgarian väliseen parlamentaariseen sekavaliokuntaan.

1.8. Bulgarian hallitus kuuli talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmiä keskeisistä talous- ja yhteiskuntapoliittisista kysymyksistä jo ennen Helsingissä pidettyä Eurooppa-neuvoston kokousta.

1.8.1. Heti kun Helsingissä oli tehty päätös jäsenyysneuvotteluiden aloittamisesta Bulgarian kanssa, hallitus loi erityisen kuulemisjärjestelmän ottaakseen järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajat mukaan liittymisvalmisteluihin. Järjestelmään kuuluu mm. seuraavanlaisia elementtejä:

- ministeriöiden väliset työryhmät, jotka vastaavat yhteisön säännösten eri asiakokonaisuuksia koskevien hallituksen kannanottojen ja politiikkojen valmistelusta ja joihin talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät voivat osallistua
- Euroopan integraation koordinoituneuvosto, jonka puheenjohtajana toimii Euroopan integraatioon ja kansainvälisiin rahoituslaitoksiin liittyvistä kysymyksistä vastaava varaulkoministeri ja jonka toimintaan taloudellisten ja yhteiskunnallisten eturyhmien sekä muiden valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden edustajia on pyydetty osallistumaan
- erityiskokoukset ja -työryhmät, joissa noin 40:llä valtiovallasta riippumattomalla organisaatiolla ja tutkimuslaitoksella on mahdollisuus olla edustettuina. Nämä organisaatiot ja laitokset ovat yhdessä perustaneet ns. Eurooppafoorumin, jonka jäsenet voivat pyynnöstä osallistua hallituksen neuvottelukannanottojen valmisteluun, mikäli haluavat antaa siihen panoksensa.

1.8.2. Hallitus on ilmoittanut pyrkivänsä tällä tavoin lisäämään neuvotteluprosessin avoimuutta, parantamaan demokraattista valvontaa ja luomaan entistä paremmat edellytykset tehokkaalle täytäntöönpanolle.

1.9. Hallituksen luoman kuulemisjärjestelmän lisäksi Bulgarian parlamentti on perustanut Eurooppa-asioista vastaavan valiokunnan, jonka tarkoituksena on nopeuttaa yhteisön säännösten liittyvää lainsäädäntätöitä. Valiokunta voi niin ikään kuulla talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmiä.

1.10. On melko selvää, mitkä työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat hallituksen tärkeimmät neuvottelukumppanit.

1.10.1. Tärkeimmät valtakunnalliset työnantajajärjestöt ovat Bulgarian teollisuusliitto (BIA) ja Bulgarian kauppa- ja teollisuuskamari (BCTI). Useimmat yksittäiset yritykset kuuluvat molempiin. Sama pätee myös pk-yritysten, pienten käsityöteollisuusyritysten ja suuryritysten muodostamien järjestöjen jäseniin.

1.10.2. Lisäksi Bulgariassa on kaksi suurta ammattijärjestöjen keskusliittoa: Bulgarian itsenäisten ammattijärjestöjen liitto (KNSB) ja työntekijäin keskusliitto *Podkrepa*.

1.10.3. Edellä mainitut neljä järjestöä osallistuvat aktiivisesti kuulemisprosessiin. Lisäksi BIA, KNSB ja *Podkrepa* ovat edustettuina EU:n ja Bulgarian neuvoo-antavassa sekakomiteassa.

1.10.4. Muiden eturyhmien osalta tilanne on monimutkaisempi. Tämä pätee erityisesti maatalousalaan. Bulgarian hallitus on ilmoittanut kuulevansa yli 70:tä maatalousalan organisaatiota, mutta näiden joukossa ei ole yhtäkään maan viidestä valtakunnallisesta järjestöstä (vaikka muutamien jäsenmäärät ovatkin suuret): Bulgarian maanviljelijöiden liitto, maatalousosuuskuntien liitto, Bulgarian maatalouskamari, osuuskuntien keskusliitto ja nuorten maanviljelijöiden järjestö (joka on Bulgarian maanviljelijöiden liiton alajärjestö). Nämä järjestöt eivät myöskään ole edustettuina EU:n ja Bulgarian neuvoo-antavassa sekakomiteassa.

1.10.5. Bulgariassa on yksi suuri riippumaton kuluttajajärjestö: Bulgarian kuluttajaliitto (FCB). Lisäksi kaksi vuotta sitten perustettiin (silloisen) kauppa- ja matkailuministeriön aloitteesta Bulgarian kansallinen kuluttajajärjestö (BNCA). Kaikki EU:n ja Bulgarian neuvoo-antavassa sekakomiteassa edustettuina olevat talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät ovat kuitenkin asettaneet BNCA:n riippumattomuuden kyseenalaiseksi.

1.10.6. Äskettäin perustetun talous- ja sosiaalineuvoston tulevista jäsenryhmistä (ks. liite I) käsityöläiset, ammattialojen edustajat sekä ympäristö- ja vammaisjärjestöt eivät tällä hetkellä ole mukana EU:n ja Bulgarian neuvoo-antavassa sekakomiteassa.

2. Kuulemisprosessi – yleisiä huomioita

2.1. Todelliset talous- ja sosiaalipolitiikkaa koskevat neuvottelut ovat Bulgariassa jotain aivan uutta. Tämä on otettava huomioon arvioitaessa tähänastisia kuulemismenettelyjä liittymisvalmisteluiden yhteydessä. Aiemman hallinnon aikana ns. talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmät ajoivat ainoastaan puolueen ja poliittisen eliitin etuja. Vaikka nykyinen hallitus on valittu demokraattisesti, sen suhtautumista eturyhmiin ja niiden kuulemisen tuomaan lisäarvoon saattaa edelleen leimata yli 40 vuotta kestänyt kommunistiajan kulttuuri.

2.2. Myös monet eturyhmien edustajat ovat tietystä määrin menneisyyden vankeja. Työnantaja-, ammatti-, kuluttaja- ja maanviljelijäjärjestöjen yms. ei voida vielä odottaa toimivan samalla tavalla kuin vastaavanlaiset järjestöt sellaisissa maissa, joissa demokratialla ja kolmi- tai kaksikantaisella vuoropuhelulla on pitkät perinteet.

2.3. Bulgariassa toimivat eturyhmät saattavat tällä hetkellä olla huomattavasti poliittisempia kuin jäsenvaltioissa toimivat vastaavanlaiset ryhmät, jotka eivät luonnollisesti ole poliittisesti neutraaleja mutta jotka yleensä ovat vapaita ja riippumattomia poliittisista puolueista tai hallituksesta.

2.3.1. Nämä taustatekijät on otettava kokonaisuudessaan huomioon pyrittäessä arvioimaan kuulemisprosessin toimivuutta ja talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien mahdollisuuksia tuoda jäsentensä mielipiteet ja huolenaiheet esiin ja varmistaa, että niiden edustamat tahot voivat osallistua yhteisön säännösten voimaansaattamiseen.

2.3.2. Lisäksi olisi ymmärrettävä, että arviointi on mielekäs tä ainoastaan siinä tapauksessa, että tuloksia verrataan muista ehdokasvaltioista saatuihin tuloksiin.

2.4. Tätä pääpiirteittäin hahmoteltua taustaa vasten kuulemisprosessista voidaan yleisesti todeta, että Bulgariassa vallitsee yhteisymmärrys maan tulevasta EU-jäsenyydestä. Kaikkien suurten puolueiden mielestä jäsenyys on Bulgarian ainoa vaihtoehto. Liittymistä koskeva julkinen keskustelu on erittäin vähäistä, mitä kaikki asianomaiset tahot näyttävät pitävän myönteisenä.

2.4.1. Tämä saattaa kuvastaa melko yleistä käsitystä, jonka mukaan yhteisön säännösten mukaisten vaatimusten täyttämiseksi on pikemminkin kyse oikeudellisesta ja hallinnollisesta prosessista kuin pyrkimyksestä päästä yhteisymmärryksen hyväksyttävien säädösten sisällöstä.

2.4.2. Talous- ja sosiaalikomitea pitää julkisen keskustelun puuttumista kuitenkin huolestuttavana. EU-jäsenyys tuo Bulgarialle toivottavasti huomattavia etuja, mutta mukautumisprosessi aiheuttaa varmasti myös vakavia ongelmia. Onkin tärkeää, että kansalaisilla on selkeä käsitys mitalin kummastakin puolesta.

2.5. On huomiota herättävää, että yhteisön säännösten voimaan saattamiseksi on viime vuosina säädetty useita lakeja ilman asianmukaisia täytäntöönpanosuunnitelmia.

2.6. Hallitus on toimikautensa aikana laatinut noin 20 kannanottoa yhteisön säännösten eri asiakokonaisuuksista. EU:n kanssa on tähän mennessä aloitettu neuvottelut 19 asiakokonaisuudesta ja 10 kokonaisuuden käsittely on saatettu toistaiseksi päätökseen (ks. liite II).

2.7. Vaikka kuulemismenettely on vielä melko uusi ja käsiteltävänä olevat asiakokonaisuudet ovat vain pieni osa yhteisön säännöstä ja niiden omaksuminen tuskin aiheuttaa suuria ongelmia (toisin kuin esimerkiksi sosiaalipoliittikkaa ja työllisyyttä tai maataloutta koskevan säännösten omaksumi-

nen), näyttää siltä, että varovaisille alustaville päätelmille on jo olemassa riittävä perusta. Tällä hetkellä on vielä liian aikaista yksilöidä minkäänlaisia suuntauksia, mutta myöhemmässä vaiheessa tähän on syytä pyrkiä.

2.7.1. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että vuoden 2000 alusta käytössä olleet monitahoiset menettelyt talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien kuulemiseksi muodostavat lähinnä muodollisen järjestelmän.

2.7.2. Lisäksi tähänastiset kuulemiset eivät näytä olleen kovin intensiivisiä. EU:n kanssa käytäviä neuvotteluita varten laadittuja hallituksen kannanotto- ja luonnoksia ei aina ole annettu (kaikkien) kuultavien organisaatioiden käyttöön, eikä aina ole selvää, mitä organisaatioita kuulemistilaisuuksiin kutsutaan ja mitkä ovat valintakriteerit. Hallituksen kuulemat osapuolet valittavat toisinaan myös sitä, että heidän näkemyksistään ei keskustella eikä niitä oteta huomioon.

2.8. Bulgarian hallitus ei ole tehnyt vaikutusarviointia yhdestäkään niistä yhteisön säännösten 19 asiakokonaisuudesta, joista parhaillaan neuvotellaan. Tällaiset arviot voisivat toimia kuulemisprosessiin osallistuvien organisaatioiden ohjenuorana. Vaikutusarviointeja ei myöskään ole tehty sellaisista asiakokonaisuuksista, joista ei vielä ole alettu neuvotella mutta joita koskevat kannanotot on jo saatu valmiiksi. Näihin kuuluu myös ratkaisevan tärkeä maatalouskannanotto. Vaikutusarvioinnit ovat keskeisiä niiden tahojen kannalta, joita yhteisön säännösten voimaansaattamisesta johtuvat muutokset erityisesti koskevat. Ilman vaikutusarviointeja niiden on erittäin vaikea muodostaa käsitystä voimaansaattamisprosessista ja mahdollisesta roolistaan siinä.

2.9. Suuria valtakunnallisia työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä on yleisesti ottaen kuultu erittäin säännöllisesti. Toiseksi suurinta ammattillista keskusliittoa Podkrepa lukuun ottamatta järjestöt vaikuttavat olevan melko tyytyväisiä mahdollisuuksiinsa esittää näkemyksiään sekä vaikutusvaltaansa hallitukseen nähden. Ne ovat kuitenkin huolissaan siitä, pystyvätkö ne antamaan prosessiin tarkoituksenmukaisen panoksen. Esimerkiksi KNSB on huomauttanut voivansa osallistua ainoastaan puoleen hallituksen perustamista työryhmiä, mikä toisinaan johtuu asiantuntemuksen puutteesta. Toisinaan asiantuntemusta taas on riittävästi, mutta asiantuntijat törmäävät EU-tekstejä käsitellessään ylitsepääsemättömiin kielellisiin esteisiin.

2.9.1. Kaikki työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen jäsenet eivät kuitenkaan näytä olevan yhtä tyytyväisiä kuin järjestöjen johto. Esimerkiksi erityisesti pk- ja käsiteollisuusyrityksiä edustavat työnantajat ovat huolissaan siitä, että kuulemisten yhteydessä kiinnitetään huomiota pääasiassa (ammattialojen välisellä) keskustasolla ja valtakunnan tasolla määriteltyihin näkökantoihin. Heidän mielestään tietyt alakohtaiset ja pääkaupungin ulkopuoliset näkemykset ja intressit on niin ikään otettava huomioon.

3. Kuulemisprosessi – erityisiä huomioita

3.1. Mitä yhteisön kuluttajan- ja terveydensuojasäännöstöä koskeviin kuulemisiin tulee (neuvottelut on saatettu toistaiseksi päätökseen), Bulgarian suurin kuluttajajärjestö FCB suhtautuu erittäin kriittisesti tähän mennessä käyttöön otettuun peruslainsäädäntöön. Tämä pätee sekä suojelua koskeviin säännöksiin että säädösten mukaisiin voimaansaattamis- ja täytäntöönpanojärjestelyihin. FCB on valittanut, että sitä ei ole kuultu riittävästi, kuulemiset ovat olleet pelkkä muodollisuus ja hallitus on jättänyt sen tekemät parannusehdotukset täysin huomiotta, vaikka ne ovat FCB:n mukaan olleet kaikilta osin asiaa koskevan yhteisön säännösten mukaisia. FCB on ollut erittäin yllättynyt ja pettynyt huomattessaan, että Euroopan komissio ilmeisesti on tyytyväinen Bulgarian hallituksen lainsäädäntätöihin. Järjestö on ilmoittanut olevansa huolissaan siitä, että hallitus voi ja haluaa komission ilmeisen tyytyväisyyden varjolla peittää huomattavia epäkohtia lainsäädännössä.

3.1.1. Toinen keskeinen FCB:n kritisoima seikka on se, että hallitus ei ole halukas yhteistyöhön sellaisten riippumattomien organisaatioiden kanssa, joilla on eriäviä mielipiteitä. Kyseisten organisaatioiden edustajien mukaan erilaiset mielipiteet tulkitaan vihamielisiksi (ammattillinen keskusliitto Podkrepa on esittänyt vastaavanlaisia kommentteja, ei tosin kuluttajakysymysten vaan sosiaalipolitiikan yhteydessä).

3.2. Pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevaan asiakokonaisuuteen (saatettu niin ikään toistaiseksi päätökseen) liittyviä kuulemisia on arvosteltu lähinnä siksi, että alakohtaisiin ongelmiin ei yleensä ole kiinnitetty riittävästi huomiota ja johdettuja säädöksiä on laadittu ja hyväksytty kuulematta ensin asianomaisia eturyhmiä.

3.3. Viisi suurta valtakunnallista maataloustuottajajärjestöä on huomauttanut, että hallitus ei kuullut niitä lainkaan valmistellessaan äskettäin valmistunutta kannanottoaan yhteisön maataloussäännöstöön.

3.3.1. Järjestöjen mukaan hallitus kuuli useita pienehköjä alueellisia tai jopa paikallisia järjestöjä, joista muutamat on perustettu vasta hiljattain, sekä pohdintaryhmiä ja tutkimuslaitoksia, joilla on tiiviit yhteydet maatalousministeriöön, jotka saavat ministeriöltä tukea ja joiden ei näin ollen voida katsoa edustavan kansalaisyhteiskuntaa.

3.3.2. Tämä toimintatapa eroaa selkeästi aiemmin otaksutusta suuntauksesta rajoittamalla kuulemiset koskemaan valtakunnallisia keskusjärjestöjä, ja maataloustuottajajärjestöt katsovat sen selittyvän hallituksen poliittisiin motiiveihin. Lisäksi järjestöt ovat arvostelleet voimakkaasti kuulemisprosessin avoimuutta. Hallituksen väitteisiin, joiden mukaan kaikki hallituksen kannanotot löytyvät maatalousministeriön www-sivuilta, ne vastaavat huomauttamalla, että sivuilla julkaistaan ainoastaan lopulliset kannanotot.

3.3.3. EU:n ja Bulgarian välisen neuvoo-antavan sekakomitean tarkastellessa äskettäin Bulgarian EU-jäsenyyteen liittyviä maatalouskysymyksiä maatalouden eturyhmiä edustava jäsen, Bulgarian osuuskuntien liiton (PMRCA) puheenjohtaja, ei kuitenkaan esittänyt vastaavanlaista kritiikkiä.

3.4. Talous- ja sosiaalikomitealla ei ole ollut mahdollisuutta selvittää kahden komission määräämiskertomuksessa erityisesti painotetun ongelman yhteiskunnallis-taloudellisia näkökohtia. Kyse on Bulgarian vähemmistöjen asemasta ja Kozlodujin ydinvoimalan yksiköistä 1–4.

3.4.1. Vähemmistöjen ja erityisesti romanien aseman osalta TSK on saanut sen käsityksen, että talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien osallistuminen komission raportoimien ongelmien ratkaisemiseen on tähän mennessä ollut erittäin vähäistä. Komitea katsoo vähemmistöongelman tiettyjen näkökohtien olevan keskeisiä Bulgariassa toimivien eturyhmien, erityisesti työnantaja- ja ammattijärjestöjen kannalta (esim. työmarkkinapolitiikka ja ammattikoulutus) ja toivoo näiden lisäävän osallistumistaan tulevaisuudessa. Osallistumisesta voisi olla hyötyä myös hallituksen pyrkimyksille.

3.4.2. Kozlodujin ydinvoimalan yksiköiden suunniteltu sulkeminen vaikuttaa merkittävästi paikallisyhteisöön ja sen ympäristöön. Sulkemisen vuoksi menetettäneen tuhansia työpaikkoja. Komitea toivoo, että paikallisviranomaiset, paikalliset ja valtakunnalliset työnantaja- ja ammattijärjestöt sekä asianomaiset valtiovallasta riippumattomat organisaatiot voivat osallistua täysimääräisesti hallituksen ja komission pyrkimysiin lievittää sulkemisesta aiheutuvia taloudellisia ja yhteiskunnallisia ongelmia. Yksiköiden sulkemiseen liittyvät toimet todennäköisesti synnyttävät myös uusia työpaikkoja, mutta tässä vaiheessa ei vielä ole selvää, missä määrin ne kompensoivat työpaikkojen menetyksiä.

4. Päätelmät

Bulgarian hallitus ei näytä tähän mennessä ottaneen talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmiä kovin aktiivisesti mukaan maan liittymisvalmisteluihin. Tästä huolimatta ei ole mitään syytä olettaa, että Bulgaria olisi tässä suhteessa hoitanut asiat muita ehdokasvaltioita huonommin. TSK on pyrkinyt antamaan oikeudenmukaisen ja konkreettisen kuvan ajankohtaisesta tilanteesta. Lausunnossa tarkasteltavat rakenteet ja menettelyt ovat kuitenkin vielä liian uusia, jotta niiden perusteella voisi yksilöidä jonkinlaisia suuntauksia. Kehityksen tarkka seuraaminen ja myönteisten suuntausten edistäminen onkin tulevaisuuden kannalta tärkeää.

Tähänastisia konsultaatioita, joissa talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmiä on kuultu hallituksen toimintalinjoista EU-jäsenyyskysymyksissä, voidaan yleisesti ottaen luonnehtia seuraavasti:

- 4.1. Kuulemiset eivät ole olleet niin järjestelmällisiä ja laaja-alaisia kuin luotujen rakenteiden ja aiemmin ilmoitettujen aikomusten perusteella olisi voinut olettaa.
 - 4.2. Kuulemistilaisuudet ovat olleet pitkälti pelkästään muodollisia, joissakin tapauksissa kenties jopa virtuaalisia.
 - 4.3. Kuulemisilta on puuttunut asianmukainen perusta. Bulgariassa ei ole kehitetty keskeisiä välineitä (kuten vaikutusarviointeja) tarkoituksenmukaisia kuulemisiä varten.
 - 4.4. On ollut epäselvää, millä perusteella hallitus valitsee kuulemistilaisuuksiin kutsuttavat organisaatiot (työnantaj- ja ammattijärjestöjen keskusliittoja lukuun ottamatta).
 - 4.5. Kuulemistilaisuuksia on järjestetty melko korkealla ja yleisellä tasolla.
 - 4.6. Kriittisiä näkemyksiä hallituksen politiikasta tai suunnitelmista ei ole otettu huomioon.
 - 4.7. Kuulemiset ovat lähinnä olleet osa hallituksen teknokraattista ja legalistista työskentelyä, eikä niihin ole liittynyt ongelmien tunnistamiseen ja ratkaisemiseen keskittyvää lähestymistapaa.
 - 4.8. Toisinaan ongelmia ovat aiheuttaneet kuultujen organisaatioiden puutteelliset valmiudet.
- 5. Suositukset**
- 5.1. Bulgarian hallituksen olisi
 - yhdessä talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien kanssa arvioitava tähän mennessä toteutetun kuulemisprosessin laatua ja tehtävä arvion pohjalta päätelmiä tulevia parannustoimia varten
 - yhteistyössä talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien kanssa tehtävä yhteisön säännösten käyttöönottoa koskevia vaikutusarviointeja
 - annettava kyseisille eturyhmille mahdollisuus osallistua paitsi liittymistä koskevan lainsäädäntötyön valmisteluun, myös yhteisön säännösten käytännön täytäntöönpanon seurantaan
 - yhdessä talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien kanssa yksilöitävä yhteisön säännöstöstä sellaisia aloja, joilla eturyhmät voisivat osallistua käytännön täytäntöönpanoon, ja pyrittävä löytämään paras mahdollinen tapa, jolla ne voisivat hoitaa tätä tehtävää
 - otettava Bulgarian talous- ja sosiaalineuvosto täysimääräisesti mukaan liittymisvalmisteluihin.

5.2. Bulgarian talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien olisi

 - hyödynnettävä Euroopan komission ACCESS-ohjelman tarjoamat mahdollisuudet valmiuksensa kehittämiseen
 - tiiviissä yhteistyössä asianomaisten eurooppalaisten ammattialajärjestöjen kanssa pyrittävä ratkaisemaan ne ongelmat, jotka johtuvat talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien suuresta määrästä tietyillä aloilla ja rajoittavat järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa liittymisprosessiin
 - kuulemisprosessiin osallistumista silmällä pitäen tiivistettävä eurooppalaisten ammattialajärjestöjen kanssa käymäänsä vuoropuhelua erityisesti sellaisten yhteisön säännösten asiakokonaisuuksien osalta, joilla on keskeinen merkitys sekä niille itselleen että EU:n alueella toimiville vastaavanlaisille eturyhmille.

5.3. Euroopan komission olisi

 - tulevissa määräraaikaiskertomuksissaan otettava huomioon myös talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien näkemykset Bulgarian saavuttamasta edistyksestä.

Brüssel 11. heinäkuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS